

17. december: „Ó, Múdrost’“

**Ó múdrost’, vyšla si z úst Najvyššieho,
ty siahaš od jedného konca po druhý,
ty riadiš všetko mocne i jemne,
príd’ a nauč nás ceste múdrosti.**

Hľadanie múdrosti bolo spoločné všetkým starovekým kultúram Blízkeho východu. V Izraelskom národe sa po návrate z Babylonského zajatia objavuje myšlienka, že múdrost’ je niečo viac ako len ľudská vlastnosť alebo Boží dar človeku. Múdrost’ začína byť zosobňovaná ako niekto, kto existuje od vekov (porov. Prís 8,22-26), kto stál po boku Boha pri stvorení sveta (porov. Prís 8,27-31), kto riadi najlepšie (Múdr 8, 1), zaisťuje ľuďom nesmrteľnosť (porov. Múd 6,17(18)-18(19)). Dnešná antifóna ide v zmysle Nového zákona (porov. 1 Kor 1,24) i neskoršej teológie, keď túto Múdrost’ identifikuje s Ježišom Kristom. On je Múdrost’, ktorú ohlasujú starozákonné spisy.

Text antifóny najskôr hovorí, že „Múdrost’ vyšla z úst Najvyššieho“. Táto citácia zo Sirachovcovej knihy (porov. Sir 24,5) sa vzťahuje na Slovo, ktorým Boh stvoril svet, ako čítame v Knihe Genezis: „Boh povedal.. a stalo sa“ (porov. Gn 1,3.6.9.11.14.20.22.24.26). Svet bol stvorený Božím Slovom, a ak je Kristus Slovom Otca, potom všetko, čo existuje, bolo stvorené skrze neho.

Antifóna pokračuje slovami „Siaha mocne od jedného konca k druhému, a všetko riadi najlepšie“ (Múd 8,1). V tomto texte ide o doslovnú citáciu z knihy Múdrosti. Múdrost’ je vykreslená ako tá, ktorá sa rozprestiera od jedného konca sveta k druhému a všetko riadi. Kristus nie je len ten, kto bol prítomný pri stvorení sveta. Aj naďalej preniká celý vesmír a vedie ho svojou lúbeznou mocou.

Posledná výzva „nauč nás ceste rozumnosti“ pochádza z knihy Prísloví. V 9. kapitole Múdrost’ pozýva všetkých k prestretému stolu a volá: „Opusťte pochabosť a budete žiť, budete kráčať cestou rozvážnosti“ (Prís 9,6).[2] V antifóne žiadame Ježiša, vtelenú Božiu Múdrost’, aby nás on sám naučil tejto ceste.

Prvá adventná antifóna teda ukazuje na úlohu Druhej Božskej Osoby pri stvorení sveta – všetko, čo existuje, je stvorené skrze Krista, aj v priebehu dejín – Boh svoj svet neopustí, ale skrze Krista ho naďalej vedie a riadi.

MODLITBA

**Príd’, Pane Ježišu!
Prejav svoju moc a príd’!
Duch svätý, posväcuj a ved’ nás Tvojou Prítomnosťou!
Vyslobod’ nás z nebezpečenstva hriechu, omylov a blúdení!
Nech nás Tvoja milosrdná láska viedie k spásu! Amen!**

18. decembra ADONAI

**„Ó, Adonai“ Ó Pane, vodca Domu Izraela,
Ty si sa zjavil Mojžišovi v ohni horiaceho kríka
a na Sinaji si mu dal zákon,
príd', vystri svoju ruku a vyslobod' nás.“**

Adonai, hebrejské slovo „Pán“, je titul, ktorým židia označovali Boha, pretože z úcty nevyslovovali Jeho meno. Boh nezjavil svoje meno Abrahámovi, Izákovi ani Jakubovi. Po prvý raz ho zjavil Mojžišovi v plameni horiaceho kra.

Slová antifóny hovoria o udalostiach vyslobodenia Izraelského národa a opisujú ich následnosť - boli to: povolanie Mojžiša, odchod Izraela z Egyptského zajatia a putovanie ľudu na púšti.

Nasleduje opis zjavenie Zákona: „dal si mu Zákon na Sinaji“. Boh vyviedol ľud z egyptského zajatia a na posvätnéj hore mu daroval Zákon života. Exodus 6;

Adonai je Ten, kto „vedie Dom Izraela“. Zvolanie: "Adonai" - "Pane náš", pripomína volanie ľudu k Bohu pri odchode z Egypta. Boh sprevádzal svoj vyvolený národ v oblačnom a ohňovom stĺpe (Ex 13,21-22).

Prosba: „Zachráň nás svojou mocnou pravicom“, - po prejdení Červeným morom, hovorí o viere Mojžiša, ktorý dôveruje mocnému Bohu, ktorý chráni ľud na ceste zo zajatia. Mojžiš spieval: „Vystrel si svoju pravicu a zem ich prehltla. Vo svojej priazni si viedol svoj ľud, čo si vykúpil, svojou silou si ho viedol k svojmu svätému príbytku...“ (Ex 15,12-13).

Boh sa zjavoval skrze slová a Druhá božská osoba je Slovo Otca. Preto môžeme vzývať Krista ako osloboditeľa Izraelského národa a volať ho, aby nás obnovil a priviedol do svätého príbytku večného Života.

Najláskavejší Bože a Otče náš,

v tajomstve narodenia Tvojho jednorodeného Syna

si naplnil Mojžišov Zákon;

Tvoja Nová Zmluva nás vedie k slobode Božích synov a dcér.

Príd', Pane náš a obnov nás;

daj nám nové srdce podľa obrazu tvojho Pomazaného,

a ved' nás k dedičstvu synov vo večne trvajúcej radosti. Amen.

19. decembra „Ó, koreň Jesseho“

**Ó výhonok z koreňa Jesseho,
ty stojíš ako znamenie pre národy: králi pred tebou zatvoria ústa a
pohania ťa budú vyhľadávať,
príd' a vyslobod' nás, nemeškaj.“**

Po udalostiach stvorenia a východe Izraela z Egypta, ktoré zaznievali v predchádzajúcich dňoch, prechádzame k prorockým spisom. Väčšiu časť dnešnej antifóny tvorí proroctvo z 11. kapitoly knihy proroka Izaiáša:

„Z pňa Jesseho vypučí ratolesť a z jeho koreňov výhonok vykvitne“ (Iz 11,1).

„V ten deň bude koreň Jesseho stáť ako zástava národov, budú ho vyhľadávať kmene a jeho príbytok bude slávny“ (Iz 11,10).

Jesse bol otcom kráľa Dávida. Prorok ohlasuje príchod Mesiáša, ktorý povstane z Dávidovho rodu. Je zrejmé, že Spasiteľ nepríde oslobodiť len Židovský národ, zmienka o národoch a kráľoch poukazuje na spásu, ktorá bude zvestovaná všetkým ľuďom.

Uprostred antifóny je vložené zvolanie:

„Pred tebou králi v úžase zmlknú“, ktoré ukazuje Spasiteľa v úplne inom svetle, než by bolo možné predpokladať na základe jeho kráľovského titulu. Text je prevzatý zo Štvrtej Izaiášovej piesne o Božom služobníkovi, ktorú čítame v liturgii Veľkého piatku. Uvedme citáciu v širšom kontexte: „Ako sa nad ním zhrozili mnohí – veď neľudsky je znetvorený jeho výzor a jeho obraz sa nepodobá človeku - tak ho budú obdivovať mnohé národy, králi si pred ním zatvoria ústa. Veď uvidia, o čom sa im nevravelo a poznajú, čo neslýchali!“ (Iz 52,14-15).

Boží služobník prejde utrpením a potom bude oslávený a vyvýšený. A vtedy užasnú národy, ktoré videli jeho predchádzajúcu podobu. Zreteľne sa tu hovorí o tajomstve utrpenia a vzkriesenia Pána.

Záverečné zvolanie „už nemeškaj“ naráža na Boží prísľub, o ktorom čítame v 2. kapitole knihy proroka Habakuka. Keď prorok čakal na Pánovo slovo, dostalo sa mu tejto odpovede:

„Lebo videnie je ešte na určený čas, no náhli sa ku koncu a nesklame; ak oddiali sa, čakaj naň, veď určite príde a nezmešká“ (Hab 2,3). Židovská tradícia videla v tomto texte prísľúbenie Spasiteľa. Kresťania interpretovali proroctvo v mesiášskom zmysle.

Večný Bože,

narodením tvojho Syna z presvätej Panny

zjavil si svetu jas svojej slávy, prosíme ťa, daj,

aby sme toto nevýslovné tajomstvo vtelenia

uctievali so živou vierou a oslavovali s úprimnou oddanosťou.

20. decembra KLÚČ DÁVIDOV

**Ó kľúč Dávidov, žezlo Izraelovho domu,
keď ty otvoríš, nik nebude môcť zavrieť,
a keď ty zavrieš, nik nebude môcť otvoriť,
príd' a vyved' zo žalára spútaného,
toho, čo sedí vo tme a v tôni smrti.**

Dnešná antifóna je takmer celá zostavená z dvoch citácií z knihy proroka Izaiáša. V prvej z nich, vybranej z 22. kapitoly, čítame: „Dám mu na plece kľúč Dávidovho domu, keď otvorí, nikto nezavrie, keď zavrie, nikto neotvorí“ (Iz 22,22). Pôvodne sa text vzťahoval na osobu Eliakima, ktorý bol ustanovený za správcu kráľovského paláca. K jeho funkciám patrilo aj otváranie a zatváranie brán kráľovho domu. Kristus je nazvaný „Dávidovým kľúčom“, vyjadruje sa tak jeho moc nad nebeským palácom. Len on môže človeku otvoriť brány svojho kráľovstva.

Podobne to vyjadruje Izaiášov text aj svätý Ján v knihe Zjavenia:

„Toto hovorí Svätý, Pravdivý, ktorý má Dávidov kľúč; keď on otvára, nik nezavrie a keď zatvára, nik neotvorí“ (Zjv 3,7b).

Záverečné volanie antifóny:

„vyved' z väzenia tých, ktorí sú spútaní vo tmách a v tieni smrti“ - cituje Prvú pieseň o Božom služobníkovi zo 42. kapitoly knihy proroka Izaiáša:

„Ja, Jahve, som ťa povolal v spravodlivosti, vzal som ťa za ruku; aby si slepým otvoril oči a väzňov vyviedol zo žalára a z väznice tých, čo sedia v temnotách.“ (Iz 42,6a.7).

Kristus bol poslaný ako "znamenie národom", v dnešnej antifóne sa zobrazuje jeho činnosť a moc. On má moc otvárať a zatvárať Božie kráľovstvo a ako Boží služobník vyslobodzuje tých, ktorí sú spútaní v temnotách.

Všemohúci Bože,

Ježišovi Kristovi, nášmu Pánovi,

si odovzdal kľúče od kráľovstva spravodlivosti a pokoja.

**Prosíme ťa, naplň nás v čase adventu pravým pokojom, aby sme
pozorne načúvali tvojmu Slovu,**

**vyslobod' Tvoj ľud z moci tmy nepochopenia, rozdelenia,
odmietania a nedorozumení**

a TY nás ved' do Tvojho večného kráľovstva! Amen.

21. december: ORIENS

**Ó, Hviezda, čo vychádza,
jas večného Svetla a Slnko spravodlivosti;
príď a osviet tých, čo sedia v temnotách a v tieni smrti.**

(Iz 9, 1; Mal 3, 20; 2 Pt 1, 19, Lk 1, 78-79)

„Ja, Jahve, som ťa povolal v spravodlivosti, vzal som ťa za ruku; utvoril som ťa a zmluvou s ľuďom som ťa urobil, svetlom pohanov, aby si slepým otvoril oči a väzňov vyviedol zo žalára a z väznice tých, čo sedia v temnotách.“ Izaiáš 42, 6-7;

Je pozoruhodné, že v deň zimného slnovratu, teda v deň, od ktorého začína pribúdať denné svetlo, oslovuje Cirkev Krista „Vychádzajúci z výsosti“. Týmto výrazom označuje Spasiteľa Zachariáš, keď po narodení Jána Krstiteľa zvolá „... že mu náš Boh z hĺbky svojho milosrdenstva odpustí hriechy. Tak nás Vychádzajúci z výsosti navštívi“ (Lk 1,78).[5] Mesiáš je tu prirovnaný k vychádzajúcemu slnku, príp. k hviezde, ktorá svojím príchodom ohlasuje nový deň. Druhý titul, ktorým antiofóna oslovuje Krista, je „jas večného svetla“. Týmto výrazom je v Starom zákone pomenovaná Múdrosť (Múd 7,26). Boh je večné svetlo a Múdrosť je jeho jas. Mesiáš je tiež nazývaný „Slnkom spravodlivosti“. V 3. kapitole knihy proroka Malachiáša sa ohlasuje Pánov deň slovami: „Vám však, ktorí sa bojíte môjho mena, vyjde slnko spravodlivosti, ktoré má na krídlach uzdravenie“ (Mal 3,20a). Výraz „Slnko spravodlivosti“ sa neskôr už v Biblii neobjavuje, avšak istý text z 3. storočia po Kristovi vidí v spomínanom slnku Ježiša Krista. Práve táto zmienka neskôr mohla stanoviť dátum Vianočných sviatkov do obdobia okolo zimného slnovratu.

Aj záverečná prosba pochádza zo Zachariášovho chválospevu: „Tak nás Vychádzajúci z výsosti navštívi a zažiarí tým, čo sedia vo tme a v tône smrti, a naše kroky upriami na cestu pokoja“ (Lk 1, 78b-79). Myšlienka osvietenia ľudí žijúcich v temnote zároveň pripomína jedno z najväčších mesiášskych prorociev Starého zákona: „Ľud, čo kráča vo tmách, uzrie veľké svetlo, nad tými, čo bývajú v krajine tieňa smrti, zažiarí svetlo“ (Iz 9,1(2)). Ak celá antifóna hovorí o svetle, môžeme sa pýtať, aký je vzťah svetla k Bohu. Apoštol Ján vo svojom evanjelium píše po prvý raz vyslovene to, čo už bolo istým spôsobom prítomné v Starom zákone „V ňom bol život a život bol svetlom ľudí. A svetlo vo tmách svieti, a tmy ho neprijali.“ (Jn 1, 4 - 5).

Všemohúci Bože,

nech v našich srdciach zažiarí Svetlo tvojho Syna Ježiša Krista,

On je odblesk tvojej slávy,

**jeho príchod nech zaženie všetku tmu našich slabostí, hriechu,
spútání a odmietania,**

**Svetlo Kristovo nech nás uschopní stať sa synmi a dcérami Svetla.
Amen.**

22. decembra Kráľ národov

**Ó vytúžený Kráľ národov, uhol'ný kameň,
čo z dvoch uzatváraš jeden ľud, príd' a spas človeka,
ktorého si utvoril zo zeme.**

Oslovenie „Kráľ a túžba národov“ má pôvod v dvoch prorockých textoch.

V 10. kapitole knihy proroka Jeremiáša čítame „Kto by sa ťa nebál, Kráľ národov? no, tebe to patrí, veď medzi všetkými mudrcmi národov a vo všetkých ich kráľovstvách nie je ti nič podobné“ (Jer 10,7).

Tento verš sa opakuje na konci Biblie, v piesni, ktorú v nebi spievajú vykúpení:
„... spravodlivé a správne sú tvoje cesty, Kráľ národov. Kto by sa nebál, Pane, a neoslavoval tvoje meno?!“ (Zjv 15,3b-4a).

Boh je vládcom všetkých, jemu patrí úcta a zbožnosť, čo sa v jazyku Biblie vyjadruje slovom bázeň.

Výraz „túžba národov“ odkazuje na Aggeovo proroctvo, ktorého verziu z Vulgáty môžeme preložiť takto: „Ešte chvíľu a otrasiem nebom a zemou, morom a púšťou, pohnem všetkými národmi a príde ten, po ktorom túžia všetky národy, a naplním svoj dom slávou, hovorí Pán.“ (Ag 2,7 - 8).

Po Spasiteľovi túžia všetci ľudia, a to nielen preto, že každý potrebuje vyslobodenie z hriechu, najmä však preto, že túžba po Bohu je vpísaná priamo do ľudského srdca.

Kristus je nazývaný tiež „uholným kameňom, ktorý rozdelené spája do jedného“. Toto pomenovanie v sebe spája dve state z listu Efezanom. V prvej je Ježiš predstavený ako uholný kameň, teda kameň, ktorý uzatvára klenbu – pretože on v sebe spája stavbu Božej cirkvi (porov. Ef 2,20-22). Podľa druhého textu Kristus spája dvojaký ľud, ktorý bol do jeho príchodu oddelený – teda židov a pohanov (porov. Ef 2,14-15). Zákon, ktorým sa Izreelský národ odlišoval od ostatných sa naplnil v Novom zákone, ktorý priniesol Kristus. Prisľúbenie, ktoré dostal vyvolený národ sa zároveň rozšírilo aj na pohanov.

Spása, ktorú Mesiáš prináša, sa týka všetkých ľudí – židov aj pohanov. Táto skutočnosť je vyjadrená aj v záverečnom zvolaní antifóny: „Spas človeka, ktorého si utvoril z prachu zeme“ Pozn. Pretože v tom sú si všetci rovní, každý je Bohom stvorený z prachu zeme a od Boha očakáva spásu.

Pozn: Mohli by sme sa čudovať, že stvorenie človeka je tu pripisované Kristovi. Ide o pomerne vzácne tvrdenie, avšak doložené napríklad u Klementa Alexandrijského alebo Ireneja z Lyonu. V Klementovom Učiteľovi napríklad čítame: „Zdá sa mi, že je to práve on (Ježiš Kristus), kto najskôr utvoril človeka z bahna, kto ho potom znovuzrodil skrze vodu a skrze Ducha mu umožnil rásť.“ (Klement Alexandrijský: Učiteľ, I, 98,2).

**Bože Otče, skrze tvojho jednorodeného Syna
utvoril si z nás nové stvorenie,
zhliadni na dielo svojej milosrdnej lásky
a príchodom Spasiteľa obnov nás a zjednot' nás v Tvojej láske,
pomôž nám, aby sme dokázali dovoliť Tebe, aby si nás očistil od
následkov hriechu.**

23. decembra EMMANUEL

Ó Emanuel, náš kráľ a zákonodarca, očakávanie národov a ich Spasiteľ, príd' a zachráň nás, Pane, Bože náš.

Na prahu slávnosti Narodenia Pána Cirkev oslovuje Mesiáša menom „Emanuel“, čo v preklade znamená „Boh s nami“. V Starom zákone tak bolo nazvané dieťa, ktorého narodenie ohlásil prorok Izaiáš jeruzalemskému kráľovi Achazovi v známom proroctve: „Preto vám sám Pán dá znamenie: Hľa, panna počne a porodí syna a dá mu meno Emanuel!“ (Iz 7,14). Evanjelista Matúš vidí naplnenie tohto proroctva vo chvíli, keď Druhá božská osoba zostupuje na zem, aby prijala ľudské telo (porov. Mt 1,23). Spasiteľ je právom nazývaný Emanuel „Boh s nami“ – od tejto chvíle už nebude existovať žiadny ľudský osud, ktorý by nebol spojený s Ježišovým životom, Boh bude až do konca časov prebývať uprostred sveta. Možno práve na túto trvalú prítomnosť Boha na zemi naráža tiež skutočnosť, že antifóna opakuje neobvykle často slovo „my“.

Antifóna ďalej nazýva Krista „kráľom a zákonodarcom“. Aj tento výraz pochádza z knihy proroka Izaiáša: „Lebo Pán je naším sudcom, Pán naším zákonodarcom, Pán je naším kráľom, on nás spasí.“ (Iz 33,22). Starozákonný text sa tu opäť interpretuje v mesiášskom zmysle. Oslovenie „nádej a spása národov“ zdôrazňuje univerzálny rozmer vykúpenia, ktoré je určené všetkým, nielen vyvolenému národu. Zatiaľ čo výraz „nádej národov“ odkazuje na 49. kapitolu knihy Genézis v latinskej verzii[7], pod výrazom „Spasiteľ národov“ sa ukrývajú novozákonné testy, ktoré hovoria o Kristovi ako o „Spasiteľovi sveta“[8] alebo „Spasiteľovi všetkých ľudí“[9].

Možno tu zaznieva tiež stať z piesne „Roste nebesia z výsosti“, v ktorej zaznieva: „Otvor sa zem a vydaj Spasiteľa...“. Ukazuje sa tu hlavný dôvod, pre ktorý Mesiáš prichádza na svet – zachrániť to, čo bolo stratené, spasíť každého človeka.

[7]Gn 49,10 vo Vulgáte možno preložiť takto: „Neoddiali sa žezlo od Júdu, ani berla od jeho nôh, kým nepríde (Ten), ktorému prislúcha (žezlo) a ktorý bude nádejou národov.“

[8]Jn 4,42, 1Jn 4,14. [9]1 Tim 4,10.

**Príd', príd' Emanuel!
Pane Ježišu, príd' už a nemeškaj!
Tešíme sa na Tvoj príchod, radosť naša a osloboditeľ náš!
Ďakujem, Mária, za tvoje FIAT! Za tvoju poslušnosť a pokoru, s
ktorou si povedala: "Staň sa!" a prijala Slovo do tvojho života!
Chvála a česť Otcovi, Synovi,
i Ducu svätému! Teraz a na veky! Amen!**